

Anmeldelse: Kokain-kapitalismen

Af Jens Lohmann

Tankevækkende reportagebog af Roberto Saviano om hvordan den organiserede kriminalitet med kokainen som omdrejningspunkt har fået større og større indflydelse i vort økonomiske og politiske liv. Detaljemættet og levende fortalt

Umiddelbart er det nærmest en thriller med spænding, afsløringer, vold og mord i lange baner. Men italieneren Roberto Savianos reportagebog er en afslørende beretning om, hvordan handlen med den mest indbringende vare – kokain – er ved at forandre verden. Ifølge Saviano, der har levet under politibeskyttelse siden 2006 på grund af sin bog Gomorra (på dansk: Mafiaen i Napoli, 2007), er kokain ”noget din sidemand i toget bruger, og han tog en bane i morges for at vågne, eller også er det den chauffør, der sidder bag rattet i bussen, når du skal hjem (...) Det er folk i din omgangskreds, der tager coke. Hvis det ikke er din far eller mor, eventuelt din bror, så er det din søn. Hvis det ikke er din søn, så er det din chef...”

Sådan indleder Saviano sin gennemgang

af den rolle kokain spiller i verdensøkonomien og politikken – og i den sidste ende i vores tilværelse. Første kapitel er fire siders opremsning og øjeblikksbilleder af, hvem der bruger kokain, i hvilke situationer, alene eller med hvem. Han slutter kapitlet med at fastslå, at ”hvis du ikke med din bedste vilje kan forestille dig, at nogen af disse personer tager kokain, er det enten, fordi du er blind, eller fordi du lyver. Eller også er forklaringen simpelthen, at det er dig selv, der tager det.”

Så går det ellers over stok og sten med en blanding af interviews med pushere, politifolk og andre med insiderviden, baggrund, reportager, faktuelle oplysninger. Tilsammen et broget og blodigt billede af en kriminel verden, som er godt på vej til at sætte sig på den verden, vi kender, og styre den. Et billede præget af kolossal rigdom, udnyttelse og misbrug af mennesker, forstillelse, ekstrem vold, snyd og bedrag

Udsigten til, at bl.a. mexicanske karteller og italienske og russiske mafiaer overtager magten – som de allerede har gjort flere steder – får større og større indflydelse på verdensøkonomien og dermed på statterne og i sidste ende på det politiske liv,

Jens Lohmann er journalist og forfatter specialiseret i latinamerikanske forhold. Har skrevet bøger om narkohandel og korruption

>>>

FOTO: PEDRO JOSÉ PÉREZ

er bestemt ikke opløftende. Som Saviano rigtigt påpeger, er de kriminelle organisationer ikke demokratiske, men de fleste af dem anvender kun den vold, de finder nødvendig. De er moderne forretningsfolk, for hvem vold betyder ekstra omkostninger, men som finder, at vold kan være nødvendig for at beskytte eller fremme deres mangfoldige forretningsinteresser, hvoraf kokainhandelen kun er én, om end den vigtigste, så de tøver ikke. Vold er et af flere midler – som den altid har været gennem tiderne, også for lovlige foretagender.

Prangende luksus

Kokain er blevet verdens største handelssvare. Den årlige omsætning af det eftertragtede hvide pulver løber op i flere hundrede milliarder, og de mægtigste narkobaroner tælles blandt verdens rigeste mænd. Mexicos – og verdens – mægtigste narkobaron, Joaquín "El Chapo" Guzmán, som blev fanget i februar i år, menes således at være god for op mod 1,25 mia. dollar. Flere af narkobaronernes formuer løber op i trecifrede millionbeløb – i dollar.

Saviano beskriver deres omgang med penge som rundhåndet. De fleste af dem omgiver sig med prangende luksus, også når de lander i fængsel. De holder sig heller ikke tilbage med at investere i, hvad der er nødvendigt for at fremme

deres forretning – fra fly, skibe og ubåde over huse og avancerede våben til banker, hoteller og byggefirmaer.

Kartellerne sælger kontant, derfor ligger inde med kolossale beløb i kontanter, fortrinsvis dollar og euro. Pablo Escobars berygtede Medellín-kartel i Colombia havde, indtil han blev dræbt i ildkamp i 1993, en daglig omsætning på millioner af dollar. Ifølge det amerikanske magasin Forbes var han en af verdens 225 rigeste mænd. Kartellet brugte 2.500 dollar om måneden til elastikker til at bundte de mange pengesedler, der dagligt kom ind som betaling for kokainen.

De kolossale indtægter har ført til en vigtig sideaktivitet – hvidvaskning af penge. Den er foregået fra det helt små gennem veksling i vekselhuse og betaling i kontanter for legale ydelser til køb af virksomheder, herunder banker og finansieringsselskaber. Ifølge Saviano blev flere pengeinstitutter reddet fra konkurs af karteller og mafiaer, da finanskrisen brød ud i 2008. Kartellernes penge kunne stive flere bankers vaklende likviditet af. Det gav til gengæld kartellerne, ikke mindst de mexicanske, som op gennem 00'erne var blevet de største og stærkeste efter de colombianske kartellers sammenbrud i 1990'erne, større indflydelse i finansverdenen.

]

Pablo Escobars berygtede Medellín-kartel i Colombia havde, indtil han blev dræbt i ildkamp i 1993, en daglig omsætning på millioner af dollar. Ifølge det amerikanske magasin Forbes var han en af verdens 225 rigeste mænd.

Magt og indflydelse

Selv om hovedfokus er på kokainen, som er kilden til kartellernes og mafiaernes rigdom og magt, så peger Saviano på, at det centrale ikke er kokainen i sig selv, men de muligheder den giver de kriminelle organisationer for at skaffe sig magt og indflydelse, ikke bare over andre økonomiske felter – både illegale som menneskehandel, trafficking, prostitution, hvidvask af penge og legale som turisme, hoteller, transport, byggeindustri og meget andet – men også over politik.

Det sidste gør Saviano desværre ikke så meget ud af, selv om det er en del af hans hovedpointe, nemlig at de kriminelle organisationer har udviklet sig til mastodonter, der agerer som transnationale selskaber, som for at fremme deres interesser også søger politisk indflydelse. I lande som Mexico, Italien og Rusland – de tre lande, der er Savianos hovedeksempler – er de kriminelle organisationers politiske indflydelse kolossal, i nogle tilfælde afgørende. Organisationerne køber og kontrollerer politikere og embedsmænd på alle niveauer.

En farlig udvikling med dystre perspektiver for vort moderne, ufuldkomne demokrati. De kriminelle organisationer er nemlig langt fra demokrater, de er autoritære, og slår hårdt ned på oplysning og kritik, hvad journalister i de tre lande har måttet sande. Tag bare Mexico, som er et af de farligste lande at arbejde i som journalist. Ikke blot bliver journalister myrdet. Sagerne bliver heller ikke efterforsket og de ansvarlige kommer ikke for retten.

En personlig beretning

Savianos bog er meget personlig. Det fremgår, hvor rystet han er over, hvad han gennem sin omfattende research er stødt på. Og her skal vi ikke glemme, at han lever under konstant bevogtning, siden hans bog *Gomorra* udkom i 2006. Truslerne fra den napolitanske mafia var meget håndfaste. Saviano lever nu med italienske carabinieri

og frygten som konstante ledsagere. Men han fortsætter ufortrødent.

Selv om meget af bogen er holdt i en let, fortællende tone, ligger der en dødelig alvor under hele fremstillingen. Det kommer for alvor frem, hvor han skriver om det mexicanske kartel Los Zetas, der oprindeligt blev dannet som en væbnet gruppe under det store Golf-kartel. Medlemmerne var mexicanske elitesoldater, der blev lokket med gode penge til at desertere. De blev siden suppleret med soldater fra det berygtede guatemalanske elitekorps Los Kaibiles, der er berygtet for sin grusomhed og massakrer mod især indianske landsbyer.

Los Zetas tilførte den såkaldte narkekørig i Mexico en ekstra grusom dimension med tortur af fanger, massakrer på illegale migranter, halshugning, flåning og partering af lig. I et interview med en tidligere kaibil fortæller denne om den træning, de fik af bl.a. amerikanske 'rådgivere', en træning, der inkluderede en konstant ydmygelse af rekrutterne for at nedbryde deres personlighed.

Interviewet er tankevækkende, fordi koblingen mellem en hær undertrykkelse og illegale gruppers vold også understreger, hvor kort afstanden er mellem vort eget samfund og de stadig mægtigere kriminelle organisationer – netop hvad Saviano prøver at understrege med sin indledning om, hvem der bruger kokain. Med andre ord, uvæsnat er iblandt os, og vi risikerer, at det bliver en del af os.

Savianos bog er en dyster advarsel om, hvad der kan være på vej, hvis vi ikke agerer. Men han giver ingen bud på, hvordan vi skal handle. Bogen er et oplæg til, at vi ser på os selv og vores rolle. Alene det at vi forbruger kokain i hastigt voksende mængder.

Saviano bygger i vid udstrækning sin bog op om fortællinger om udvalgte personer i kartellernes og mafiaernes verden suppleret med kortere faktaafsnit. Han bruger fortællingerne som 'typiske' eksempler på, hvilken type mennesker disse verdner, som

>>>

er på vej til at opsluge os, skaber og rummer. De er en advarsel.

Fortællingerne er både bogens styrke og svaghed. Det er gode, spændende og tankevækkende fortællinger. Svagheden er, at der er mange navne, detaljer og sidehistorier, som kan skygge for hovedfortællingen.

En anden svaghed ved den ellers meget læseværdige bog, er at forlaget burde have sørget for en indholdsfortegnelse samt et register over de mange navne. Det ville hjælpe på overblikket, som man nemt mister i Savianos tour de force i kokain-kriminalitetens verden.

Det er svært at angive præcise kilder til alle informationerne. Saviano har med ri-

siko for sit liv mødt og interviewet alle mulige slags mennesker med tilknytning eller kendskab til kokainens verden, som han er nødt til at anonymisere. Men han har også brugt skriftlige kilder. Det fremgår dog ikke hvilke, selv om han nævner nogle af forfatterne i sin takkeliste til slut. Det ville have styrket bogen med kildeangivelser, hvor det er muligt.

Saviano, Roberto: ZeroZeroZero.

Hvordan kokain styrer verden.

Oversat af Lorens Juul Madsen.

Gyldendal 2014, 448 sider.

ISBN: 978-87-02-14322-5

○ ○ ○